

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Trajerem ve věci

žalobce: **MUDr. A. A. S.**, narozený dne X,
bytem X,
zastoupený advokátem Mgr. Zdeňkem Havlem,
sídlem Rudé armády 407, 251 63 Strančice,

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2020, č. j. X, o starobním důchodu,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím právního zástupce domáhal přezkoumání napadeného rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 17. 8. 2020, č. j. X, (dále jen „žalobou napadené rozhodnutí“), kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 21. 11. 2016, č. j. X, a ze dne 8. 2. 2019, č. j. X, kterými byly zamítnuty jeho žádosti o přiznání starobního důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 1 písm. b)

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Žaloba

2. Žalobce v podané žalobě poukázal na skutečnost, že svou žádost o přiznání starobního důchodu doložil mimo jiné i doklady o studiu na gymnáziu v Iráku. Jeho studium skončilo 1. 10. 1972 a trvalo 6 let. Žalovaná k době studia žalobce na střední škole v Iráku uvedla, že nelze dobu středoškolského studia žalobce získanou v Bagdádu hodnotit jako českou dobu pojištění, protože ke středoškolskému studiu nebyl žalobce vyslán československým ministerstvem školství. Na dobu studia žalobce do jeho 18 let (od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972) se dle žalované vztahuje ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), kdy podmínkou toho, aby mohla být doba studia do věku 18 let z hlediska důchodového pojištění považována za dobu zaměstnání, je podmínka zaplacení pojistného za tuto dobu.
3. Takové posouzení považuje žalobce za nesprávné. Zdůraznil, že v období od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972 byl žalobce v době středoškolského studia iráckým občanem a nebylo možné, aby byl k tomuto studiu vyslán československým ministerstvem školství. Dle žalobce se ustanovení § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění za středníkem vztahuje na české (československé) státní příslušníky vyslané do ciziny, nikoli tedy na žalobce. Žalobce v rozhodné době byl iráckým státním občanem a studoval tedy v Iráku v domovském státě a nikoli v cizině.
4. Žalobce trval na tom, že právní úprava platná na území ČSSR v rozhodném období od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972 neumožňovala platbu pojistného za (českého) studenta v zahraničí. Dále trval na tom, že studium v cizině se podle tehdy platného zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení, (dále jen „původní zákon o sociálním zabezpečení“) dle § 6 považovalo za dobu zaměstnání pro účely vzniku nároku na důchod.
5. Žalobce uvedl, že je od roku 2006 občanem České republiky a musí s ním být zacházeno stejně, jako s ostatními občany České republiky, dle jeho názoru je tedy nutné jeho studium na střední škole v období od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972 posoudit jako náhradní dobu pojištění stejně jako studium na střední škole ve stejném období na území ČSSR.

Vyjádření žalované

6. Žalovaná zdůraznila, že pro posouzení nároku žalobce na přiznání starobního důchodu a posouzení rozhodných skutečností byl zásadní právní stav panující v době vydání předmětných rozhodnutí. Žalovaný nemůže určitou právní úpravu platnou v minulosti vykládat a zohlednit zcela izolovaně, nýbrž může tak učinit výhradně stanoví-li to aktuálně platný právní předpis, a to včetně eventuálních limitů.
7. Žalovaná zdůraznila, že mezi účastníky je nesporná existence důchodového věku žalobce a jeho české občanství ke dni podání žádosti o starobní důchod. Rovněž je nesporná doba absolvování studia od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972 v nesmluvním státě.
8. Žalovaná zdůraznila, že jakkoli snad dřívější právní předpisy upravující důchodové zabezpečení (nejen žalobcem namítaný původní zákon o sociálním zabezpečení, ale i zákon č. 121/1975 Sb., a zákon č. 100/1988 Sb.) prohlašovaly studium po skončení povinné školní docházky za dobu zaměstnání, je nutné reflektovat změnu, k níž zákonodárce

posléze přistoupil a kterou zakotvil v ustanovení § 13 zákona o důchodovém pojištění ve stávajícím znění. Žalovaná setrvala na závěru, že dobu studia žalobce před jeho 18. rokem bylo možné jako dobu pojištění zhodnotit pouze za předpokladu zaplacení pojistného. K případným výjimkám z uvedeného pravidla odkázala žalovaná na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 6 Ads 23/2007-101, a ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 113/2013-45.

9. Žalovaná trvala na tom, že nestejného zacházení oproti ostatním občanům České republiky ve srovnatelné situaci si není vědoma.

Replika žalobce

10. Na vyjádření žalované k žalobě reagoval žalobce replikou, ve které setrval na svých námitkách. Trval na tom, že v jeho případě není možné aplikovat úpravu obsaženou v § 13 odst. 1 za středníkem. Podle jeho názoru je v jeho případě nutné vzít v úvahu specifické okolnosti případu, které jsou mezi stranami nesporné.

Posouzení věci soudem

11. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalobce i žalovaná s tímto postupem výslovně souhlasili.
12. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení vedeném podle části třetí prvního dílu hlavy druhé zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a ustanovení § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle ustanovení § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlédnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle ustanovení § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
13. Jediná žalobní námitka žalobce se týká otázky zahrnutí doby jeho studia v Iráku po ukončení povinné školní docházky před dovršením jeho 18 let do doby pojištění.
14. K této otázce se vztahuje právní úprava obsažená v § 13 zákona o důchodovém pojištění. V odst. 1 uvedeného ustanovení je uvedeno, že za dobu pojištění se považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let; jde-li však o dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990, hodnotí se tato doba, jen pokud bylo za ni zaplacené pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného. V odst. 2 uvedeného ustanovení je uvedeno, že za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.

15. Otázkou zohlednění doby studia v nesmluvní zemi před dovršením 18 let se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 113/2013. V tomto rozsudku je uvedeno: „*Nejvyšší správní soud se konečně musel zabývat zohledněním doby vysokoškolského studia žalobkyně před dovršením věku 18 let, tj. 1. 10. 1969 do 1. 4. 1970. Zohlednění této doby jako náhradní doby pojištění je vyloučeno (srov. § 13 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.). To však nebrání případnému zohlednění této doby jako doby pojištění podle § 13 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. ve spojení s § 11 písm. a) a § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995. V této souvislosti je třeba uvést, že ve vztahu k této době není důvod přistupovat odchylně k interpretaci § 11 písm. a) a § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, ohledně splnění podmínky státního občanství. Co se týče povinnosti zaplatit za předmětnou dobu zaměstnání pojistné, jak namítá i stěžovatelka v kasační stížnosti, je třeba vyjít z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu, která popřela nutnost uhrazení pojistného pro zohlednění doby studia v zahraničí před rokem 1990 jako doby pojištění podle § 13 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., avšak pouze ve vztahu k nárokům na důchod vzniklým v době od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2003. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2008, č. j. 6 Ads 23/2007 - 101, č. 1549/2008 Sb. NSS, k tomu zdejší soud uvedl: „Pro příkrou nerovnost v zacházení s definovanou skupinou pojištěnců, kam patří se svými nároky i žalobce, Nejvyšší správní soud považuje za jediné možné východisko neaplikovat § 13 odst. 1 větu za středníkem zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, na nároky vzniklé v období 1. 1. 1996 - 31. 12. 2003, u nichž má být hodnocena doba studia v cizině před 1. 5. 1990. Doby studia v cizině budou tedy hodnoceny jako doby zaměstnání pro nároky vzniklé v období 1. 1. 1995 - 31. 12. 2003 bez povinnosti zaplatit za tyto doby pojistné. Pro nároky na důchody vzniklé po 31. 12. 2003 půjde o dobu náhradní.“ U nároků vzniklých po 31. 12. 2003 tedy neexistuje tak intenzivní nerovnost, která by vedla k nutnosti odstranění zakryté mezery v zákoně cestou teleologické redukce, k níž se uchýlil Nejvyšší správní soud v rozsudku ve věci sp. zn. 6 Ads 23/2007, a to proto, že dobu studia v zahraničí je možné zohlednit za podmínek vyplývajících z § 13 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., byť v omezeném rozsahu. Pro zohlednění doby studia v zahraničí jako doby náhradní u nároků vzniklých od 1. 1. 2004, jak bylo výše uvedeno, se tedy rovněž nevyžaduje úhrada pojistného, platí však omezující podmínky stanovené v § 13 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., tedy započítává se pouze doba studia po dovršení 18 let věku v rozsahu nejvýše 6 let. Ve vztahu k nyní řešenému případu a zohlednění doby vysokoškolského studia žalobkyně v Jerevanu od 1. 10. 1969 do 1. 4. 1970 tedy platí, že by mohla být započtena jako doba zaměstnání v cizině před 1. 5. 1990, a to pouze za splnění podmínky uvedené v § 13 odst. 1 (na konci) zákona č. 155/1995 Sb., v případě zaplacení pojistného. K tomu však v případě žalobkyně nedošlo. Proto dobu studia od 1. 10. 1969 do 1. 4. 1970 nelze zohlednit.“*
16. Od výše uvedených právních závěrů Nejvyššího správního soudu nemá zdejší soud žádný důvod se jakkoli odchylovat. Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku dle zdejšího soudu zcela vyčerpávajícím způsobem zhodnotil otázku nutnosti placení pojistného v případě studia mimo území České republiky ve vztahu k možnosti zahrnout dobu studia před dosažením 18 let věku do doby pojištění.
17. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce dosáhl řádného důchodového věku dne 9. 6. 2016. Z uvedeného vyplývá, že žalobci nemohl vzniknout nárok na starobní důchod v období od 1. 1. 1995 do 31. 12. 2003. Je tedy nutné na jeho případ vztáhnout i část § 13 odst. 1 za středníkem, tedy dobu studia před dosažením 18 let věku by u něho bylo možné zahrnout do doby pojištění pouze v případě, pokud by bylo za tuto dobu zaplacené pojistné. K zaplacení pojistného za uvedenou dobu ovšem nedošlo. Za této situace dle

soudu žalovaná zcela správně dospěla k závěru, že dobu od 1. 9. 1968 do 1. 10. 1972 odpovídající studiu žalobce v Iráku před dosažením 18 let věku nebylo možné zahrnout do doby pojištění.

18. K poukazu žalobce, že dle § 6 původního zákona o sociálním zabezpečení bylo studium po ukončení povinné školní docházky považováno za dobu zaměstnání, soud uvádí, že tuto skutečnost nikterak nezpochybňuje, ovšem, za situace, že šlo o dobu zaměstnání (v daném případě studia) v cizině před 1. květnem 1990, jak již vyplývá z výše uvedeného, je možné v souladu s § 13 odst. 1 věty za středníkem zákona o důchodovém pojištění zahrnout takovou dobu do doby pojištění pouze, pokud za ni bylo zapláceno pojistné.
19. K poukazu žalobce, že v době studia před dosažením věku 18 let byl iráckým občanem a v případě jeho studia v Iráku tedy nešlo o studium v cizině, soud uvádí, že pojem „cizina“ v ustanovení § 13 zákona o důchodovém pojištění je nutno vykládat tak, že se jedná o místo mimo území tehdejší Československé republiky a nikoli jako poměr žadatele o důchod v době studia ke státu, kde ke studiu došlo.
20. Soud rovněž konstatuje, že neshledal žádnou nerovnost mezi posuzováním doby pojištění žalobce a jiného občana České republiky, který by v době studia před 18. rokem věku v cizině byl občanem cizího státu, ve kterém studoval.
21. S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti soud uzavírá, že žalovaná postupovala při hodnocení doby studia žalobce v Iráku před dosažením jeho 18 let věku v souladu se zákonem. Žaloba proto není v rozsahu v ní uplatněných žalobních bodů důvodná a soud ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. ve výroku rozsudku I. zamítl.
22. Současně soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve výroku II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce nebyl ve věci úspěšný a žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení.

Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem dne 2. června 2022

Mgr. Václav Trajer v.r.
samosoudce